

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **Ch. V. Q.**, zast. ustanoveným advokátem JUDr. Martinem Buršíkem, se sídlem Jihlava, Židovská 31, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 12. 2004, č. j. 24 Az 364/2004 - 21,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- III.** Odměna zástupce stěžovatele, advokáta JUDr. Martina Buršíka, se sídlem Jihlava, Židovská 31, **se p ř i z n á v á** v částce 1075 Kč a bude mu vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobce (dále též „stěžovatel“) brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 11. 5. 2004, č. j. OAM 6500/VL-11-05-2003, o neudělení azylu podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu v platném znění.

Žalobou podanou proti tomuto rozhodnutí žalobce napadal nesprávnost plynoucí z nedostatečného zjištění podstatných okolností stěžovatelova případu a nepodrobného vyhodnocení zpráv, zejména skutečnost, že vietnamští občané trestně stíhaní v zahraničí, kde si odpykali trest, spíše nemají po návratu do vlasti problémy se státními orgány, které jsou

jen výjimečně o trestním stíhání v cizině informovány. Stěžovatel v žalobě namítal, že do Vietnamu pronikla informace o jeho stíhání a bojí se, že bude ve své vlasti znovu potrestán za týž skutek.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě nad obsah správního spisu uvádí, že žalobce úmyslně pominul plný obsah informačního pramene, dále si žalovaný k obavě žalobce z návratu do vlasti kvůli trestnímu stíhání za spáchání trestného činu, za který byl již potrestán, opatřil informaci Ministerstva zahraničních věcí České republiky, podle které v případě dopravních nehod a následných trestních stíhání v zahraničí nemají vietnamští občané ve vlasti žádné problémy.

Žalobě po přezkoumání žalobních námitek soud I. stupně nevyhověl a zamítl ji, když vycházel z obsahu správního spisu. Žalobce v žádosti o udělení azylu uvedl, že žádá o udělení azylu za účelem legalizace pobytu v České republice, kam přijel v roce 1990 na základě mezistátní dohody na práci dělníka do Š. M. B. V letech 1992 - 2002 se živil podnikáním, nakupoval a prodával obuv a textil. Poté, co nepodal daňové přiznání a způsobil nehodu pod vlivem alkoholu, byl za nehodu odsouzen a vězněn po dobu 3 měsíců ve věznici Znojmo (do listopadu 2003). Platnost výjezdního měsíčního víza po propuštění uplynula v prosinci 2003, proto podal stěžovatel žádost o udělení azylu. V případě návratu do vlasti se obává toho, že se vietnamské úřady dovědí o trestním stíhání stěžovatele v České republice a bude znovu souzen, případně potrestán za týž skutek. Stěžovatel podotýká, že osobně takové případy nezná, je to jeho obava. Stěžovatel uvedl, že není členem žádné politické strany ani jiné organizace, nikdy proti němu nebylo vedeno v zemi původu trestní stíhání. Jiné potíže neměl, a to ani se státními orgány.

Soud I. stupně prohlásil za zřejmé, že žalobce směřoval žalobu pouze do výroku o překážce vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, konkrétně žalobce namítal, že mu v případě návratu do vlasti hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu. Krajský soud v Ostravě se zabýval námitkou žalobce a ztotožnil se se závěrem žalovaného, uvedeným v odůvodnění napadeného rozhodnutí o tom, že negativní jevy ve vietnamském vězeňství nedosahují mimořádného stupně úrovně, aby bylo možné vztáhnout na žalobce překážku vycestování.

V rámci kasační stížnosti stěžovatel uplatnil důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Má zato, že soud nesprávně posoudil právní otázku týkající se stěžovatelových důvodů k opuštění vlasti a důvodů, pro které stěžovatel hodlá zůstat v ČR [písm. a)] a soud nezrušil napadené správní rozhodnutí pro jeho nepřezkoumatelnost [písm. b)].

Stěžovatel má zato, že v jeho případě jsou dány důvody k udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a také z důvodů uvedených v § 14 téhož zákona, tedy z humanitárních důvodů. Z Vietnamu odcházel proto, že tam nenalezl žádné uplatnění (pracovní ani společenské), což považuje za důvody skutečně humanitární. Považuje za lidsky zoufalé nemít žádnou perspektivu, proto se pokusil žít za cenu značných útrap jinde. Podle názoru žalovaného by měl šanci na udělení azylu pouze ten, kdo se z důvodů politických či důvodů přesvědčení dostal do kolize se systémem země, ve které žil. Stěžovatel uvádí, že nebyl ani není v žádné politické opozici v tom smyslu, že by se účastnil disentu. Chtěl pouze mít možnost pracovat tak, aby uživil sebe a případnou rodinu, zajistil si bydlení, vzdělání. Jde o čistě lidská (humánní) přání, která se mu nepodařila uskutečnit, zadlužil sebe i rodinu, neví, v jaké pozici nyní rodina je a neví, zda jim všem nehrozí trest za zadlužení a případným

nedostátí svému závazku. Neví, co mu hrozí v případě návratu do vlasti. Tvrdí, že neutíkal před důsledky porušení nějakých svých povinností, nemůže se však vrátit poté, kdy své závazky nesplní a tím ohrozí sebe i jeho rodinu. Stěžovatel trvá na tom, že v jeho případě humanitární důvody dány jsou a byly, nesouhlasí se závěry žalovaného, které považuje za nesprávné a neodpovídající obsahu ani smyslu právní úpravy azylu. Rozhodnutí žalovaného považuje stěžovatel za odporující požadavkům stanoveným § 47 odst. 3 správního řádu, rozhodnutí je nepřezkoumatelné a mělo být soudem zrušeno. Stěžovatel navrhuje napadené rozhodnutí zrušit, kasační stížnosti přiznat odkladný účinek v zájmu prevence velmi vážných a v zásadě pro stěžovatele nenapravitelných škodlivých důsledků jeho vyhoštění do Vietnamu.

Z vyjádření účastníka řízení – žalovaného ke kasační stížnosti plyne, že tento popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu I. stupně byly vydány v souladu s právními předpisy. Je odkazováno na správní spis a napadené rozhodnutí a dále na podání a výpovědi, které stěžovatel učinil v průběhu správního řízení. Ke stěžovatelovým námitkám týkajících se neudělení azylu dle § 14 zákona o azylu žalovaný odkazuje na judikaturu NSS, jmenovitě na rozsudek č. j. 2 Azs 65/2003, který konstatuje právo žalovaného rozhodnout v rámci volného správního uvážení a nikoli o subjektivním právu stěžovatele na azyl, dále na rozsudek NSS č. j. 3 Azs 12/2003, který konstatuje, že na udělení azylu z humanitárního důvodu dle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo. Žalovaný neshledal v případě stěžovatele žádné zvláštního zřetele hodné důvody pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu. Žalovaný dodává, že azyl z humanitárních důvodů je institutem zcela výjimečným, jímž nelze řešit získání povolení k pobytu v České republice, azyl je pouze jednou z možností, na základě kterých může cizinec pobývat na území ČR. Žalovaný neshledal důvody ani k přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné /ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák./ nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné /ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák./, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí. Při svém rozhodování vycházel Nejvyšší správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (ust. § 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodu uplatněného ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

K tvrzené nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. konstatuje Nejvyšší správní soud, že tato spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatel ve své kasační stížnosti uvádí i tzv. *nova*, tzn. námitky neuplatněné v žalobě proti rozhodnutí žalovaného, kterými se tedy nemohl soud I. stupně zabývat, konkrétně argumentací humanitárními důvody a stavem zadlužení, nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu než se těmito rovněž nezabývat, jak je uvedeno v § 109 odst. 4 s. ř. s. Proto se v dalším přezkumu napadeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě Nejvyšší správní soud zaměřil pouze na překážky vycestování.

Zákon o azylu ve svém § 91 upravuje překážky vycestování negativním způsobem takto: dle odst. 1 povinnost ukončit pobyt neplatí, a) pokud by byl cizinec nucen vycestovat 1. do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo 2. do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo 3. do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo b) jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo c) jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti. Dle odst. 2 ustanovení předchozího odstavce neplatí, jestliže cizinec a) může vycestovat do jiného státu, nebo b) ohrožuje bezpečnost státu nebo je odsouzen za zvlášť závažný trestný čin anebo je-li to odůvodněno plněním mezinárodních závazků; v takovém případě se cizinci umožní vyhledat si nejdéle do 60 dnů přijetí v jiném státě. Pokud tento cizinec doloží, že nemůže z území vycestovat, udělí mu policie vízum za účelem strpění pobytu podle zvláštního právního předpisu.

Žalovaný ve svém rozhodnutí o neudělení azylu posuzoval rovněž překážku vycestování a konstatoval, že válečný stav na území Vietnamu nebyl prohlášen ke dni vydání rozhodnutí, žadatel o azyl nezmínil v průběhu správního řízení, že by proti němu bylo v zemi původu vedeno trestní stíhání a ani žalovanému není známo, že by Vietnamská socialistická republika žádala o vydání stěžovatele pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti. Žalovaným nebyl rovněž shledán rozpor s mezinárodními závazky ČR a stěžovatel nebyl nezletilou osobou bez doprovodu. Žalovaný ve svém rozhodnutí po zhodnocení obsahu překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu a porovnání s výše uvedenými informacemi uzavřel, že stěžovatel nenáleží k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážku vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona a jejich existenci neshledal. Po doplnění informace žalovaným, že v případě návratu by stěžovatel neměl mít zcela žádné

problémy s vietnamskými orgány pro trestný čin spáchaný v ČR, soud I. stupně uzavřel, že žaloba je nedůvodná. S tímto vyhodnocením se ztotožnil i Nejvyšší správní soud a v tomto rozsahu tedy nepřisvědčil námitce stěžovatele a rozhodnutí soudu I. stupně shledal bezvadným.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud důkazní materiál, jinak dostačující k učiněnému správnému skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaké učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správného skutkového závěru.

Takové vady řízení však nebyly shledány. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování a je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování o tom, zda existuje překážka vycestování dle § 91 zákona o azylu vycházel. Ze spisového materiálu bylo rovněž zjištěno, že stěžovatel nebyl nikterak krácen na svém právu seznámit se s podklady pro rozhodnutí, vyjádřit se k nim a navrhnout jejich doplnění. Nebyl shledán ani rozpor s ustanovením § 45 odst. 3 správního řádu, když v odůvodnění rozhodnutí žalovaného byly uvedeny skutečnosti, které byly podkladem rozhodnutí a objasněny úvahy, které vedly k hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Nejvyšší správní soud vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, naopak negativní rozhodnutí by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení

úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno. Soudem ustanovenému advokátovi byla odměna stanovena podle § 7, § 9 odst. 3 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění vyhl. č. 68/2003 Sb., ve výši 1000 Kč a náhrady hotových výdajů 75 Kč dle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 13. června 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu